

Riigi menetlusabi andmine maksejõuetusmenetlustes

Kersti Kerstna-Vaks, mag. iur.

Tartu Maakohtu kohtunik

Kehtiv olukord pankrotimenetluste finantseerimisel:

1. Kehtib esmane põhimõte, et pankrotimenetluse kulud kaetakse võlgniku alalise maksejõuetuse tuvastamise korral võlgniku arvel ja seda enne väljamakseid pankrotivõlausaldajatele.
2. Väga paljudes pankrotimenetlustes ei jätku aga vara isegi pankrotimenetluse kulude katteks, mistõttu pankrotimenetlus lõpeb pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu. Enamus juhtudel ei kasuta võlausaldajad võimalust teha menetluskulude katteks ettemakseid saavutamaks pankroti väljakuulutamist.
3. Kui pankrotiavalduse esitab võlausaldaja, siis finantseeritakse menetlust võlgnikul vara puudumisel pankrotiavalduse esitanud võlausaldaja arvel. Kui pankrotiavalduse esitab võlgnik ise, siis ei saa kohus pankrotiavalduse algsest menetlemisest keelduda ka siis, kui on eeldada, et menetluskulude katteks võlgnikul vahendeid ei piisa.

Riigi abi pankrotimenetluse kulude katmisel:

1. Kui võlgniku avalduse alusel alustatud pankrotimenetlus lõpetatakse raugemisega pankrotti välja kuulutamata, võib riigi vahenditest hüvitada ajutise halduri tasu ja kulusi kuni 6200 krooni¹ (lisandub sotsiaalmaks, PankrS § 23 lg 4).
2. Kui kohus on kuulutanud pankroti välja PankrS § 171 lõikes 1 ! alusel (füüsilisest isikust võlgnik on esitanud kohtule kohustustest vabastamise avalduse), võib kohus määrata haldurile tasu ajutise halduri tasu reguleeriva PankrS § 23 lõigete 1-3 alusel ja selleks võib kohus määrata menetlusabi andmise. Menetlusabi taotluse võib esitada ka haldur (PankrS § 65 lg 11).
3. Kui haldur esitab hagi võlgniku asemel, siis võib ta esitada üldistel alustel taotluse riigipoolse menetlusabi andmiseks riigilõivu jm menetluskulude tasumiseks (TsMS §-d 180-183).

Kas riigi menetlusabi on üldse vajalik?

1. Kaasaegset pankrotimenetlust koos sõltumatu halduriga ei ole võimalik läbi viia nii, et kulusid ei teki.
2. Pankrotimenetluse eesmärgiks ei ole üksnes võlausaldajate nõuete parim rahuldamine, vaid ka võlgniku maksejõuetuse põhjuste väljaselgitamine – st ka lühikese (nn ajutise halduri perioodiga) menetluse käigus peaks kohus suutma eristada kurteo või raskete juhtimisvigadega põhjustatud pankrotid ülejäänutest. .
3. Riigi kulusid, sh kulusid menetlusabile ei ole võimalik kokku hoida täiendavate kohustuste panemisega pankrotiasja menetlevale kohtule.

---

¹ Ca 400 EUR-i

Kas ja mida peaks muutma riigi menetlusabi andmisel maksejõuetusmenetlustes?

1. Teatud liiki halduri hagid (näiteks tagasivõitmise hagid, hagid juhatuse liikme vastu kahju hüvitamiseks) võiksid olla hagi esitamisel kas üldse riigilõivu vabad (nii oli see kuni 1. Jaanuarini 2006) või määratud lõivu maksimaalne ülempiir.
2. Tuleks määrata selged minimaalsed nõudmised ajutise halduri tegevusele ja tema aruandlusele olukorras, kus ajutise halduri tasu ja kulud kuuluvad hüvitamisele riigi menetlusabi korras.
3. Kui pankrotimenetluses ilmnevad selgelt kuriteo tunnused, võlgniku esindajad ei ole kättesaadavad, puuduvad vahendid menetluskulude katteks, siis peaks kohtu kuriteo teatele järgnema ka efektiivne kriminaalmenetlus (ja miks ka mitte prokuröri osalemine pankrotimenetluses)
4. Laialdane füüsiliste isikute (kohustuslik) kohtueelne võlanõustamine riigi vahendite abil

Võimalikke muid lahendusi:

- Riiklikud pankrotihaldurid
- Pankroti ombudsman